

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2022-07-19 Nr. 429-314
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėjas ir draudikas sudarė Būsto draudimo sutartį (draudimo liudijimas TIA Nr. (*duomenys neskelbtini*)) (toliau – Draudimo sutartis), kuria draudiko parengtų Būsto draudimo taisyklių Nr. 67DNB (2016 m. gegužės 17 d. redakcija) (toliau – Taisyklės) pagrindu nuo 2021 m. vasario 2 d. iki 2022 m. vasario 1 d. buvo apdrausti pareiškėjo turiniai interesai, susiję su butu, esančiu (*duomenys neskelbtini*). Draudimo liudijimo papildomose sąlygose nurodyta, jog pareiškėjas ir draudikas susitarė, kad, draudžiant pastatus, esančius Draudimo sutartyje nurodytu adresu, draudžiamas ir namų turtas iki 12 000 Eur: namų turtas, esantis pagrindiniame pastate (patalpose), draudžiamas atkūrimo verte, o namų turtas, esantis pagalbinuose pastatuose (arba patalpose), apdraudžiamas likutine verte iki Taisyklėse arba draudimo liudijime nurodyto atskiro limito, tačiau bet koku atveju bendra išmokos suma dėl vieno įvykio neviršys 12 000 Eur.

2021 m. liepos 2 d. pareiškėjas informavo draudiką, kad Varšuvos oro uoste buvo pažeistas lagaminas ir iš jo pavogtas auksinis žiedas, auksinė grandinė ir grandinės pakabukas – kryželis, apie įvykį buvo pranešta policijos pareigūnams, iroro uosto administracijai. Pranešimo pagrindu draudikas pradėjo žalos administravimo procedūrą.

2021 m. liepos 5 d. draudikas buvo informuotas, kad iš lagamino dingo ir pinigai – 240 Eur ir 260 Eur, lagaminas buvo suplėšytas ir sugadintas, be to, iš jo dingo vienas batų. Tą pačią dieną pareiškėjas el. paštu pateikė draudikui apgadintų arba dingusių daiktų sąrašą ir nurodė jų vertes: 1) apgadintas lagaminas (150 Eur); 2) dingęs batų (67,49 Eur); 3) pavogta 240 Eur grynaisiais; 4) pavogta 260 Eur grynaisiais; 5) pavogtas auksinis vestuvinis žiedas (500 Eur); 6) pavogta auksinė grandinė (800 Eur); 7) pavogtas auksinis kryželis (250 Eur). Pareiškėjas taip pat pateikė draudikui pavogtų ir (ar) sugadintų daiktų nuotraukas ir paaiškino, kad bagažas buvo sandariai uždarytas, užregistruotas ir perduotas saugojimo zonoje, kurioje yra vaizdo kameros, apsauga. Jeigu bagažas yra šioje zonoje, niekas neturi teisės jo plėšti. Jis nebuvo paliktas viešoje vietoje, kas pavogė daiktus, neaišku, bet lagaminas sukosi atsiėmimo zonoje vienas iš paskutiniųjų. Pareiškėjo teigimu, pamatę, kad buvo apvogti, jis ir su juo keliavę šeimos nariai darė viską, kas nuo jų priklausė, kreipėsi į oro uosto darbuotojus, susisiekė su konsulu Lenkijoje ir kreipėsi į policiją.

2021 m. liepos 9 d. pranešimu draudikas informavo pareiškėją draudimo išmokos nemokėsiąs, nes pagal Taisyklių nuostatas nemokama draudimo išmoka, atlyginanti žalą dėl turto praradimo neaiškiais aplinkybėmis, o šiuo atveju turtas dingo neaiškiais aplinkybėmis, atviros vagystės požymiai nenustatyti. Anot draudiko, pagal Taisyklių A.IV dalies 1.12 papunktį, reglamentuojantį visų rizikų draudimo draudžiamuosius ir nedraudžiamuosius įvykius, įvykiai yra nedraudžiamieji, jei žala atsirado dėl turto pametimo, dingimo, prievartavimo, pasisavinimo, iššvaistymo, grobimo, vagystės be įsibrovimo ar apiplėšimo požymių, sukčiavimo, t. y. apdrausto turto užvaldymo arba teisės į tą turtą įsigijimo apgaule ar piktnaudžiaujant pasitikėjimu bei to turto nepaaiškinamo ar dėl nenustatytų priežasčių dingimo. Be to, draudikas pažymėjo, kad, pagal Taisyklių A.IV dalies 1.4 papunktį c punktą (apiplėšimas už draudimo vietos ribų), nedraudžiamasis įvykis yra toks, kai žala patirta dėl viešoje vietoje pamiršto, palikto ar pamesto namų turto.

2021 m. liepos 26 d. pareiškėjo atstovas advokatas pateikė draudikui pretenziją dėl draudiko sprendimo, nurodė manęs, kad draudiko sprendimas yra nepagrįstas, ir pasiūlė aptarti susiklosčiusią situaciją bei galimus jos sprendimo būdus. Pretenzijoje teigiama, kad pareiškėjo turtas buvo apdraustas nuo vagystės, o Taisyklių A.IV dalies 1.4 papunkčio c punkte nurodyta, kad draudimo išmoka mokama už per apiplėšimą pavogtus daiktus už draudimo vietos ribų. Advokatas teigė, kad iš pareiškėjo turimų dokumentų matyti, kad situacija atitinka minėtąją, t. y. „buvo įvykdyta vagystė su įsibrovimu į pareiškėjo bagažą, apgadinant bagažo lagamino užraktus“.

Pareiškėjo atstovas advokatas taip pat teigė, kad įvykis neatitinka Taisyklių A.IV dalies 1.4 papunkčio c punkte nurodyto nedraudžiamojo įvykio, kai turtas pametamas, pamiršamas ar paliekamas viešoje vietoje, sąlygų, nes pareiškėjo daiktai buvo pavogti iš jo bagažo, kuris kelionės metu buvo arba prižiūrimas paties pareiškėjo arba turėjo būti prižiūrimas kitų asmenų (oro bendrovės darbuotojų, oro uosto darbuotojų ir pan.). Taip pat teigiama, kad įvykis neatitinka ir vagystės be įsibrovimo ar apiplėšimo, taip pat nepaaiškinamo dingimo, kaip nedraudžiamųjų įvykių, požymių pagal Taisyklių A.IV dalies 1.12 papunktį, nes turtas pavogtas prieigą prie bagažo turinčių darbuotojų, įsibrovus į bagažą oro uoste.

2021 m. rugpjūčio 9 d. atsakyme į pareiškėjo pretenziją draudikas nurodė peržiūrėjęs žalos bylos medžiagą ir nenustatęs pagrindo keisti priimtą sprendimą. Anot draudiko, draudžiamaisiais įvykiais, pagal Taisyklių A.IV dalies 1.2 papunkčio c punktą, pripažįstami tik apiplėšimai už draudimo vietos ribų, kai policija patvirtina draudėjo ar jo šeimos narių apiplėšimo faktą. Atvejai, kai nėra nustatytų apiplėšimo požymių, t. y. kai namų turtas pamiršamas, paliekamas ar pametamas viešoje vietoje, kai jis pametamas, dingsta, yra pasisavinamas, pagrobiamas vagystės be įsibrovimo ar apiplėšimo požymių metu arba dingsta dėl nepaaiškinimų ar dėl nenustatytų priežasčių, yra nedraudžiamieji.

Anot draudiko, šiuo atveju nebuvo gauta įrodymų, jog policija patvirtino pareiškėjo ar jo šeimos narių apiplėšimo faktą, tai, kad prieš pareiškėją ar jos šeimos narius buvo panaudota ar grasinta panaudoti fizinę ar psichologinę prievartą. Tokių aplinkybių nenurodė nei pareiškėjas, nei jo šeimos nariai. Draudikas nurodė, kad pareiškėjas yra pateikęs tik pretenzijos oro uostui ir jos registracijos patvirtinimo nuotraukas bei lapelio su ranka užrašytu, tikėtina, Lenkijos Respublikos policijos elektroninio pašto adresu ir, tikėtina, policijai teikto pranešimo apie įvykį numeriu nuotrauką.

Draudikas taip pat nurodė nustatęs, kad pareiškėjo nurodytas turtas galėjo būti pavogtas tada, kai lagaminas judėjo konvejeriu bagažo atsiėmimo salėje, viešoje vietoje. Pareiškėjo ar jo šeimos nariams nepastebėjus, galimai stovėjus toliau ar iki bagažo atsiėmimo salės atėjus vėliau, daiktai galėjo dingti lagaminą paėmus ir (ar) atsegus kitiems asmenims arba jie galėjo iškristi ir pasimesti iš blogai užsegto, perkrauto, pažeisto lagamino. Turtui esant paliktam, pamestam, pasisavintam, pagrobiamam be apiplėšimo požymių, dingus dėl nepaaiškinamų ar nenustatytų aplinkybių, pagrindo įvykį pripažinti draudžiamuoju nėra.

Draudiko galutinis sprendimas pareiškėjo netenkino, todėl jis kreipėsi į Lietuvos banką su prašymu išnagrinėti tarp šalių kilusį ginčą ir rekomenduoti draudikui pripažinti įvykį draudžiamuoju bei išmokėti draudimo išmoką už pavogtus daiktus. Pareiškėjas kreipėsi iš esmės pakartojo savo atstovo teiktoje pretenzijoje draudikui nurodytas aplinkybes.

Lietuvos banke buvo gautas draudiko atsiliepimas į pareiškėjo kreipimąsi, jame draudikas laikėsi pozicijos, kad įvykis buvo pagrįstai pripažintas nedraudžiamuoju pagal Taisyklių A.IV dalies 1.12 papunkčio ir 1.4 papunkčio c punkto nuostatas. Draudikas teigė nenustatęs, kad policija būtų patvirtinusi pareiškėjo ar jo šeimos narių apiplėšimą nei kaip jis suprantamas pagal Taisykles, nei kaip pagal Lietuvos Respublikos baudžiamąjį kodeksą. Draudiko teigimu, žalos administravimo metu nebuvo nustatytų duomenų apie į asmenis nukreiptus smurtinio pobūdžio veiksmus, psichologinį smurtą, galimybės priešintis atėmimą, daiktai galėjo būti pavogti arba iškristi iš lagamino tuo metu, kai lagaminas judėjo konvejeriu oro uosto viešoje salėje.

Draudiko teigimu, vagystės rizika yra aiškiai apibrėžta Taisyklių A.IV dalies 1.4 papunktyje, ji apima apiplėšimo už draudimo vietos ribų riziką, o aprašant šią riziką nurodyta, kad draudimo apsauga nuo apiplėšimo už draudimo vietos ribų rizikos galioja namų turto daiktams, kuriuos draudėjas ar jo šeimos narys turi su savimi būdamas už apdrausto būsto ribų ir Taisyklių A.III dalies 3 punkte nurodytoje teritorijoje. Draudimo apsauga nuo už draudimo vietos ribų dėl apiplėšimo padarytų nuostolių galioja tuomet, jei yra policijos patvirtintas draudėjo ar jo šeimos nario apiplėšimo faktas. Anot draudiko, Taisyklių A.IV dalies 1.4 papunktyje taip pat aiškiai nurodyta, kad neatlyginami nuostoliai dėl užpuolimo, kai per įvykį

nėra nustatytų apiplėšimo požymių, jei draudžiamojo įvykio faktas neregistruotas policijoje, taip pat už pamirštą, paliktą, pamestą namų turtą.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių pateiktus duomenis, darytina išvada, kad ginčas tarp šalių kilo dėl draudiko sprendimo 2021 m. liepos 2 d. įvykį (pareiškėjo teigimu – daiktų vagystę) pripažinti nedraudžiamuoju pagrįstumo.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką (premiją) sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis. Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas leidžia sutarties šalims laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštaruoja įstatymams. Sutarties laisvės principas reiškia civilinių teisiųjų santykių subjektų teisę laisvai spręsti, ar sudaryti konkrečią sutartį ar jos nesudaryti, pasirinkti, su kuo sudaryti sutartį, be to, savarankiškai spręsti dėl sutarties turinio (sutarties sąlygų ir jų pakeitimo) bei formos, išskyrus atvejus, kai tam tikras sutarties sąlygas (jų turinį) nustato imperatyviosios teisės normos arba tam tikrų sąlygų reikalauja viešoji tvarka, sąžiningumo, protingumo, teisingumo principai, gera moralė. Teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią (Civilinio kodekso 6.189 straipsnio 1 dalis).

Šalių sudaryta Draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas, vadovaudamasis Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalimi, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Lietuvos kasacinis teismas savo praktikoje yra ne kartą konstatavęs, kad draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama apsauga nėra absoliuti. Prisiimdamas draudimo riziką, draudikas nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas. Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijime aptartose individualiosiose sąlygose (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-283-695/2015 ir kt.*). Draudimo apsaugos apimtį lemia draudimo objektas, draudžiamųjų įvykių, nedraudžiamųjų įvykių sąrašas bei kitos draudimo sutarties sąlygos, nustatančios draudimo sutarties šalių įsipareigojimų turinį, kuris leidžia spręsti apie draudiko priimtą draudimo rizikos laipsnį (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2007*).

Draudžiamasis įvykis – tai draudimo sutartyje nurodytas atsitikimas, kuriam įvykus draudikas privalo mokėti draudimo išmoką. Teisine prasme draudžiamasis įvykis yra juridinis faktas, t. y. realaus gyvenimo reiškinys, su kuriuo įstatymas sieja teisinius padarinius, konkrečiai – draudiko pareigą išmokėti draudimo išmoką (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 26 d. nutartis civilinėje byloje 3K-3-316/2013*).

Įstatyme ir konkrečiose draudimo rūšies taisyklėse nustatytos išimties, kai draudėjo patirta žala visiškai ar iš dalies nekompensuojama, dėl to, draudėjui kreipusis dėl draudimo išmokos išmokėjimo, draudikas turi teisę jos visiškai arba iš dalies nemokėti. Tokią teisę draudikas turi nedraudžiamojo įvykio atveju (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. vasario 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-32/2009*). Nedraudžiamasis įvykis – draudžiamojo įvykio požymius turintis įvykis, tačiau taip pat atitinkantis įstatyme ar draudimo sutartyje apibrėžtus papildomus požymius, kuriems esant draudikas atleidžiamas nuo prievolės mokėti draudimo išmoką (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-426-684/2017*).

Draudimo sutarties sąlygas apibrėžiančio draudimo liudijimo papildomose sąlygose nustatyta, kad draudžiant pastatus, esančius sutartyje nurodytu adresu, draudžiamas ir namų turtas iki 12 000 Eur. Namų turtas, esantis pagrindiniame pastate (patalpose), apdraudžiamas atkūrimo verte, tačiau bet kokių atveju bendra išmokos suma dėl vieno įvykio neviršys 12 000 Eur (draudimo suma yra atsistatanti). Turto draudimo apsaugos ribos yra įtvirtintos Taisyklių A.IV dalyje, kurioje išsamiai aptariami draudžiamieji ir nedraudžiamieji įvykiai.

Pagal Taisyklių A.IV dalies 1 punktą, draudimo apsauga apdraustam turtui apima šio turto sugadinimo, sunaikinimo ar praradimo įvykius, kurie staiga ir netikėtai sukeliama arba įvyksta dėl šiame skyriuje išvardytų, jeigu jos numatytos draudimo sutartyje, rizikų. Pagal Taisyklių A.IV dalies 2 punktą, draudėjas ir draudikas gali susitarti ir draudimo sutartyje išvardyti kitas rizikas, dėl kurių atsiradimo gali atsitikti draudžiamasis įvykis. Draudimas galioja tik nuo draudimo sutartyje išvardytų (paminėtų) draudimo rizikų. Taisyklių A.III dalyje, reglamentuojančioje draudimo apsaugos galiojimo vietą, nustatyta, kad draudėjo ar draudėjo šeimos nario nuosavybėje esančių ir naudojamų namų turto daiktų (įskaitant ir nuomojamus) draudimas galioja ne tik draudimo liudijime nurodytoje draudimo vietoje, bet ir laikinai, ne ilgiau kaip 3 mėnesius (nuo daikto atsiradimo kitoje vietoje datos), esant šiems daiktams kituose pastatuose, pvz., parduotuvėje, viešbutyje ar viešojoje vietoje.

Nagrinėjamu atveju pareiškėjui išduotame draudimo liudijime yra nurodytos rizikos, su kurių galimu pasireiškimu susiję pareiškėjo interesai buvo apdrausti Draudimo sutartimi, be kita ko, nurodyta, kad Draudimo sutartimi apdraudžiama ir visų rizikų draudimu. Lingvistiškai vertinant draudimo liudijimo turinį matyti, kad nurodytos rizikos yra susijusios su rizikomis pastatui, o ne turtui, tačiau draudikas sutiko, kad namų turtas, įskaitant turta, laikinai esantį kitose vietose ar viešojoje vietoje, laikytinas apdraustu nuo tų pačių rizikų kaip ir butas, įskaitant ir nuo Taisyklių A.IV dalies 1.12 papunktyje apibrėžtų visų rizikų. Tokios pozicijos draudikas laikėsi ir pareiškėjui skirtame 2021 m. liepos 9 d. pranešime apie sprendimą nemokėti draudimo išmokos. Pagal minėtą nuostatą, apdrausto turto draudimo apsauga apima bet kokius šio turto sugadinimo, sunaikinimo ar praradimo įvykius, staiga ir netikėtai įvykusius draudimo apsaugos galiojimo metu, išskyrus įvykius, nurodytus Taisyklių A.IV dalies 1.1–1.12 papunkčiuose ir Taisyklių A.IV dalies 4 punkte.

Taisyklių A.IV dalies 1.1–1.12 papunkčiuose yra įtvirtinti nedraudžiamųjų įvykių, susijusių su kiekviena draudiko draudžiama rizika, apibrėžimai, o 4 punkte įtvirtintas bendrųjų nedraudžiamųjų įvykių sąrašas, taikomas visoms rizikoms. Šių nuostatų visuma sudaro bendrą Taisyklėse įtvirtintą nedraudžiamųjų įvykių sąrašą. Draudikas, priimdamas sprendimą įvykį pripažinti nedraudžiamuoju, rėmėsi keliais Taisyklėse įtvirtintais nedraudžiamųjų įvykių apibrėžimais, pavyzdžiui, 2021 m. liepos 9 d. pranešime pareiškėjui sprendimo pagrindu nurodė Taisyklių A.IV dalies 1.4 papunkčio b ir c punktuose nurodytą vieną iš sąlygų, kad draudimo išmoka nemokama už viešojoje vietoje pamirštą, paliktą, pamestą namų turta. Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi, draudikas sprendimą grindė ir kitomis Taisyklių nuostatomis, pavyzdžiui, Taisyklių A.IV dalies 1.12 papunkčiu, pagal kurį draudimo išmoka nemokama dėl turto pametimo, dingimo, prievartavimo, pasisavinimo, iššvaistymo, grobimo, vagystės be įsibrovimo ar apiplėšimo požymių, sukčiavimo, t. y. apdrausto turto užvaldymo arba teisės į tą turta įsigijimo apgaule ar piktnaudžiaujant pasitikėjimu bei to turto nepaaiškinamo ar dėl nenustatytų priežasčių dingimo. Draudikas taip pat teigė, kad Taisyklių A.IV dalies 1.4 papunkčio c punkte nustatyta, kad draudimo apsauga nuo už draudimo vietos ribų dėl apiplėšimo padarytų nuostolių galioja tuomet, jei policijos patvirtinta draudėjo ar jo šeimos narių apiplėšimo fakta.

Įvertinus ginčo šalių pateiktų duomenų, kuriais grindžiami šalių teikiami reikalavimai ir atsikirtimai, visumą, konstatuotina, kad draudikas, atsižvelgiant į nustatytas faktines galimo turto praradimo aplinkybes, nepagrįstai sprendimą grindė Taisyklių A.IV dalies 1.4 papunkčio c punkte nurodyta nedraudžiamąjį įvykių sąlyga, kai išmoka nemokama už viešojoje vietoje pamirštą, paliktą ar pamestą namų turta. Lietuvos bankas sutinka su pareiškėju, kad oro uosto bagažo atsiėmimo zonoje oro uosto ar kitų oro uosto veiklą užtikrinančių darbuotojų iš lėktuvo į oro uosto bagažo atsiėmimo zoną transportuotas bagažas negali būti laikomas paliktu, pamestu ar pamirštu viešojoje vietoje ir paliktu be priežiūros. Pažymėtina, kad registruotas bagažas oro skrydžių metu įprastai yra perduodamas bagažo priėmimo zonoje ir pasiimamas bagažo atsiėmimo zonoje, keleivis neturi galimybės atsiimti savo daiktų tiesiai iš lėktuvo ar kitais būdais, tai yra būtina ir privaloma skrydžio, kuriuo gabenamas registruotas bagažas, dalis. Lietuvos banko vertinimu, pamirštu, paliktu, pamestu ar kitaip neprižiūretu turtas, perduotas į bagažo atsiėmimo zoną, gali būti laikomas tik tuo atveju, jei tarp skrydžio pabaigos (arba bagažo atidavimo į minėtą zoną) praėjo daug didesnis už objektyviai reikalingą savo daiktams pasiimti ir užtikrinti jų saugumą laikas, tačiau tokių duomenų byloje nenustatyta.

Kita vertus, minėta aplinkybė nepaneigia draudiko priimto sprendimo teisingumo. Draudimo apsaugos ribas detalizuojančiame Taisyklių A.III dalies 3 punkte nustatyta, kad, esant laikinam draudimui už draudimo vietos ribų, draudimo apsauga vagystės su įsibrovimu, vandalizmo po įsibrovimo ir apiplėšimo padarytiems nuostoliams galioja tada, jei apdrausti

daiktai bus pavogti iš užrakintų patalpų arba bus sugadinti (sunaikinti) įsibrovus į užrakintą patalpą, arba bus nustatyta tvarka patvirtintas apiplėšimo prieš draudėją ar jo šeimos narius toje patalpoje faktas. O pagal Taisyklių A.IV dalies 1.12 papunktį, draudimo išmoka nemokama dėl vagystės be įsibrovimo ar apiplėšimo požymių, taip pat dėl turto nepaaiškiamo ar dėl nenustatytų priežasčių dingimo.

Pažymėtina, kad Lietuvos bankui nebuvo pateikta duomenų, kuriais remiantis būtų galima patvirtinti pareiškėjo turto vagystės su įsibrovimo ar apiplėšimo požymiais faktą, arba duomenų, leidžiančių konstatuoti, kad turtas dingo dėl nustatytų priežasčių. Pagal Taisyklių A.IV dalies 1.4 papunkčio a punktą, vagyste su įsibrovimu laikomas turto pagrobimas, neteisėtai patenkant į patalpas (patalpa – statinys, turintis sienas, stogą ir specialų įėjimą) ar rakinamas patalpas įsilaužiant, t. y. nugalėjus kliūtis, susijusias su daiktų vientisumo pažeidimu (pavyzdžiui, išlaužus duris, išėmus langus, išdaužus stiklą ir pan.) arba panaudojant padirbtus arba iš anksto prieš vagystę su įsibrovimu iš draudėjo ar su juo susijusių asmenų pagrobtus raktus. Taisyklių A.IV dalies 1.4 papunkčio b punkte nustatyti apiplėšimo požymiai: apiplėšimas – tai kai draudimo vietoje iš draudėjo ar draudėjo šeimos nario turtas atimamas panaudojus fizinę ar psichologinę prievartą arba ja grasinant, taip pat draudimo vietoje iš draudėjo ar jo šeimos nario atimamas apdraustas turtas, jiems esant bejėgiškos būklės ar negalint priešintis.

Pažymėtina, kad Lietuvos banko turimų duomenų nepakanka tokiomis aplinkybėmis įsitikinti ir jų patvirtinti, nes byloje nėra duomenų, patvirtinančių kokių nors daiktų dingimo faktą. Lietuvos banko vertinimu, byloje pateiktas Lenkijos policijos 2021 m. liepos 2 d. išduotas dokumentas, kuriame pateikiama informacija apie priimtą pranešimą apie įvykį, taip pat oro uostui pateiktas patvirtinimas apie užregistruotą žalą ir dingusius daiktus (kuriame, be kita ko, nurodyta, kad dokumentas nepatvirtina oro uosto atsakomybės) nepatvirtina paties įvykio fakto. Lietuvos bankas, siekdamas įsitikinti, ar daiktų dingimo faktas ar kitos aplinkybės, susijusios su galimu jų dingimu (pavyzdžiui, patvirtinančiuos, kad bagažas buvo sugadintas oro uoste ar skrydžio metu), nebuvo patvirtintos kitais dokumentais, kreipėsi į pareiškėją dėl informacijos pateikimo ir 2022 m. birželio 16 d. el. paštu gavo atsakymą, kad nei iš policijos, nei iš oro uosto jokių sprendimų dėl nurodytų daiktų dingimo pareiškėjas nėra gavęs. Šios aplinkybės suponuoja pagrindą daryti išvadą, kad turtą galima laikyti dingusiu dėl nepaaiškiamo arba dėl nenustatytų priežasčių, o ši aplinkybė taip pat yra viena iš nedraudžiamojo įvykio sąlygų.

Pareiškėjas taip pat teigė, kad jam išduotame draudimo liudijime nurodyta sąlyga, kad turto draudimui netaikomi apribojimai, nurodyti Taisyklių 2 priede, taip darydamas prielaidą, kad įvykiui netaikytinos nedraudžiamojo įvykio, kuriuo rėmėsi draudikas priimdamas skundžiamą sprendimą, sąlygos. Vis dėl to draudimo liudijime nustatyta, kad Draudimo sutarčiai netaikomi „draudimo išmokos apribojimai“, o ne koreguojamos draudžiamų ar nedraudžiamųjų įvykių sąlygos. Be to, Taisyklių 2 priede įtvirtinti ne draudžiamųjų ar nedraudžiamųjų įvykių apibrėžimai, o draudimo išmokos apribojimai daiktams, apdraustiems draudimo sumą apskaičiuojant pagal būsto plotą, pavyzdžiui, nustatyta, kokia maksimali draudimo išmoka gali būti mokama už konkrečias daiktų grupes – buitinę techniką, kompiuterinę įrangą, kilimus, šviestuvus ir kt. Aptariamoje draudimo liudijimo nuostatoje įtvirtintos maksimalios draudimo išmokos už apgadintą ar prarastą turtą (daiktų grupes) sumos, t. y. draudimo išmokų dydžio ribojimai, kurie, vadovaujantis aptariama draudimo liudijime įtvirtinta nuostata, yra netaikomi Draudimo sutarčiai, ir jie neturi teisinės reikšmės sprendžiant tarp pareiškėjo ir draudiko kilusį ginčą.

Remiantis byloje surinktais duomenimis ir šalių sudarytos Draudimo sutarties sąlygomis, konstatuotina, kad draudikas Draudimo sutartimi nebuvo prisiėmęs draudėjo ar jo šeimos narių daiktų dingimo, kuris nėra patvirtintas atsakingų institucijų sprendimais ar kita reikšminga informacija (tokiu atveju draudikas netenka galimybės įsitikinti, kad daiktai iš tikrųjų buvo pavogti ir bent dalis iš jų realiai buvo lagamine), rizikos ir pagrįstai atsisakė pripažinti pareiškėjo nurodytą įvykį (pareiškėjo nurodytų daiktų praradimą) draudžiamuoju. Nustatytos įvykio aplinkybės atitinka Taisyklių nuostatose įtvirtintas nedraudžiamųjų įvykių sąlygas, todėl pareiškėjo reikalavimas įvykį pripažinti draudžiamuoju ir išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią dėl nurodytų daiktų praradimo atsiradusią žalą, yra atmestinas kaip nepagrįstas.

Remdamasi tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke

taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:
Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Teisės taikymo ir teisėkūros skyriaus vadovė,
pavadojanti departamento direktorių

Eglė Lukošienė